

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת יונתן מישרקי

פ/6666/25

הצעת חוק עידוד הקמת יקבים בקרקעות חקלאיות, התשפ"ו-2026

פרק א': מטרות החוק

מטרה 1. חוק זה מטרתו להסדיר ולעודד הקמה והפעלה של יקבים בשטחי התיישבות חקלאית ובנחלות אשר שטחי חלקות א' שבהן קטנים מ-2,000 מ"ר.

פרק ב': פרשנות

2. בחוק זה –
הגדרות "בעל זכויות בנחלה" – חוכר או שוכר של נחלה, לרבות חוכר המבצע חכירה לדורות, שוכר בחוזים זמניים מתחדשים, בר-רשות בנחלה או בעל זכויות בנחלה לפי הרישום ברשות מקרקעי ישראל;
"חוק התכנון והבנייה" – חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965;
"חלקה א'" – חלק מנחלה שהינו שטח רצוף של קרקע שניתן היתר לבצע בו עבודות חקלאות וכן לבנות עליו מבנה שמשמש למתיישב בו למגורים או לייצור הכנסה מחקלאות;
"יקב" – מבנה המשמש לייצור יין ואחסנתו בחביות או בבקבוקים;
"יקב מיוחד" – יקב ששטחו אינו עולה על 600 מ"ר ושנמצא בנחלה אשר שטח חלקה א' שבאותה נחלה קטן מ-2,000 מ"ר;
"נחלה" – קרקע שיועדה לחקלאות בתוכנית בת-תוקף לפי חוק התכנון והבנייה;
"קרקע חקלאית" – חלק מנחלה, שאינו חלקה א', שנועד לשמש לייצור תוצרת חקלאית, לגידול פרחים, למשתלה, לגידול בעלי חיים או להחזקתם או למרעה להם, או להחזקת ציוד חקלאי או מלאי חקלאי.

פרק ג': הקמה של יקב בקרקע חקלאית

תנאים למתן היתר 3. (א) על אף האמור בחוק התכנון והבנייה, היתר לבנייה או לשימוש בקרקע חקלאית למטרה לא חקלאית שהיא הפעלת יקב מיוחד, יינתן לפי הוראות חוק יקב מיוחד בקרקע חקלאית זה.

(ב) היתר לבנייה או לשימוש בקרקע חקלאית עבור פעילות יקב מיוחד יינתן על ידי הוועדה המקומית, כמשמעותה בסעיף 17 לחוק התכנון והבנייה, וזאת בהתקיים התנאים הבאים:

(1) מבקש ההיתר הוא בעל הזכויות בנחלה;

(2) למבקש יש כרם בנחלה, שבו גידולים של ענבי יין.

(ג) ניתן היתר כאמור בסעיף זה, יתווסף שטח מבנה היקב המיוחד לשטח השימושים המותרים על פי כל תוכנית בנחלה אשר לגביה ניתן ההיתר.

פרק ד': הוראות שונות ותחילה

ביצוע ותקנות 4. שר החקלאות וביטחון המזון ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

תחילה 5. תחילתו של חוק זה חודש מיום פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

כללי ענף גידול גפני יין בכרמים וייצור יינות ביקבים התפתח בארץ ישראל מתקופת התנ"ך ועד לימינו, כך שכרמים וגפני יין שזורים לאורך כל ההיסטוריה של העם היהודי. מאז הקמתה של מדינת ישראל, ובמיוחד בשנים האחרונות, התפתח שוק היקבים הכולל מאות יקבים הפזורים בכל רחבי ישראל, חלקם הארי יקבי בוטיק, שבהם מגדלים ענבי יין בשטחים חקלאיים של נחלות בהתיישבות החקלאית. הקמתם של יקבים אמנם הוסדרה באמצעות החלטות של רשות מקרקעי ישראל, כך שהותרה הקמתם של מבני יקב בשטחי התיישבות חקלאית בתחום החלקה שייעודה מגורים או מחוצה לה בתחום חלקה א', אולם ההסדרה האמורה הביאה לעיוות ולחוסר שוויון בין בעליהן של נחלות שבהן שטחה של חלקה א' קטן מ-2 דונם כך שאין שטח מספק להקמת מבני יקב, לבין בעליהן של נחלות בהן שטחה של חלקה א' גדול יותר ומאפשר להקים מבני יקב.

מטרת הצעת החוק היא לתקן את חוסר השוויון האמור ולצמצם את הפגיעה בחקלאים וכורמים המבקשים להקים יקב בנחלותיהם, באמצעות מתן אפשרות להקים מבני יקב בחוק המוצע אין שימוש במונח הזה, ולכן לא ברור מהו. שייעודה לשמש רק לחקלאות, וקביעת זכויות הבניה לכך.

לפי המוצע, בעל נחלה אשר מגדל בשטחי החקלאות ענבי יין, ואשר בשל גודלה הקטן של חלקה א' שבנחלתו לא ניתן להקים בה מבני יקב, יהיה רשאי להקים את מבני היקב בחלקה ב'.

סעיף 1 כאמור מטרת החוק המוצע לעודד את פיתוח תעשיית היקבים בהתיישבות החקלאית, ולאפשר הקמתם של מבני יקב בחלקה החקלאית בנחלות שבהן חלקה א' בשטח שאינו מאפשר הקמתם

ש.ם.

סעיף 2 מוצע להגדיר את המונחים שבהם יש שימוש בחוק המוצע.

סעיף 3 מוצע לקבוע כי על אף האמור בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, היתר לבנייה או לשימוש בקרקע חקלאית למטרה לא חקלאית שהיא הפעלת יקב מיוחד, יינתן לפי הוראות חוק זה. לפי המוצע, היתר כאמור יינתן על ידי הוועדה המקומית, וזאת בתנאי שמבקש ההיתר הוא בעל הזכויות בנחלה וש למבקש יש כרם בנחלה, שבו גידולים של ענבי יין.

מטרת ההוראה האמורה לאפשר לבעלי נחלות לקבל היתר במסלול מהיר יותר כך שתתבצע בחינה עניינית ומקצועית של בקשתם, תוך הותרת שיקול דעת רחב לרשויות התכנון נוכח היכרותן עם המרחב הנתון. על מבקש ההיתר להיות בעל הזכויות בנחלה, וזאת כדי לעודד ולפתח את הפעילות החקלאית של בעלי הנחלות שהחוק המוצע נועד לחול עליהם, ולא של גורמים מסחריים שאינם נמנים על ההתיישבות החקלאית. כמו כן, על שטח חלקה א' של נחלת המבקש להיות קטן מ-2,000 מ"ר, שכן על נחלות בהם שטחה של חלקה א' גדול מכך חלה ההסדרה הקיימת. זאת ועוד, החוק המוצע נועד לעודד את הקמתם של יקבים של בעליהן של נחלות אשר מגדלים כרמים וגפני יין, על מנת לעודדם לפתח את עיסוקם ולהקים יקב בנחלתם.

בנוסף, בסעיף זה מוצע לקבוע שאם ניתן היתר כאמור – שטח מבנה היקב המיוחד יתווסף לשטחי השימושים המותרים על פי כל תוכנית בנחלה אשר לגביה ניתן ההיתר.

סעיף 4 מוצע לקבוע כי שר החקלאות וביטחון המזון יהיה השר הממונה על ביצועו של החוק המוצע והוא יהיה מוסמך להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

סעיף 5 מוצע לקבוע כי מועד תחילת החוק יהיה חודש מיום פרסומו.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ד באייר התשפ"ו (11.05.2026)